

Notat

Til: Bestyrelsen
Fra: Sekretariatet
Cc: Direktionen
Dato: 19. maj 2009

Sv: Oplæg vedrørende Danske Advokaters relation til Advokatsamfundet

1. Indledning

Gennem de seneste måneder har der været ført en lang række drøftelser mellem Advokatrådet og Danske Advokater om relationerne de to foreninger imellem, herunder bl.a. om repræsentation i nævn, råd og udvalg.

Det er Danske Advokaters opfattelse, at disse drøftelser er inde i en god gænge. Samtidig må det erkendes, at den proces, der skal være med til at skabe klarhed om opgavefordelingen, og forventningsafstemningen tager tid.

I juni skal der vælges en ny formand til Advokatrådet, og Danske Advokater lægger i den sammenhæng stor vægt på, at den nye formand har en tidssvarende opfattelse af hvilke opgaver, Advokatsamfundet skal løse.

Danske Advokater har et ønske om en endnu klarere og mere konsekvent arbejdsdeling mellem Advokatsamfundet og Danske Advokater. Oplægget indeholder derfor et bud på, hvordan den overordnede fordeling af opgaverne mellem de to foreninger kan se ud. Desuden opstiller det fem konkrete forventninger, som Danske Advokater kan stille til Advokatsamfundet for at få den nye arbejdsdeling udmøntet.

Derfor er det tanken, at oplægget - som udtryk for Danske Advokaters politik på dette område - kan være udgangspunkt (spørgeramme) for en drøftelse med de to kandidater til formandsposten i Advokatrådet. Denne drøftelse skal i sagens natur finde sted inden advokatmødet den 13. juni 2009.

Notat

Danske Advokater mener, at det er helt afgørende, at der skabes en forventningsafstemning mellem de to parter og dermed en klarhed om opgavefordelingen, som efterfølgende de facto udmøntes i det daglige arbejde.

Det er i den forbindelse et centralt tema, hvad der bør kendetegne henholdsvis et uafhængigt, moderne og effektivt tilsyn med advokater og en stærk brancheorganisation med fokus på virksomhedernes interesser.

Nedenfor – under pkt. 2 - findes en beskrivelse af, hvad *Advokatsamfundets* rolle efter Danske Advokaters opfattelse skal være – og hvad foreningen skal beskæftige sig med.

I forlængelse heraf indeholder pkt. 3 en redegørelse for hvilke opgaver, *Danske Advokater* som en brancheorganisation for advokatvirksomheder naturligt skal varetage.

I pkt. 4 beskrives nogle overvejelser om på hvilke områder, Danske Advokater og Advokatsamfundet naturligt vil kunne samarbejde.

2. Advokatsamfundets rolle

Danske Advokaters strategi- og handlingsplanen 2008-2010 indeholder under pkt. 9 et afsnit om relationerne til Advokatsamfundet.

Heraf fremgår det bl.a., at Danske Advokater ønsker at styrke samarbejdet med Advokatsamfundet om tilsynsfunktionen og disciplinærreglerne, ligesom Danske Advokater aktivt vil arbejde for den bedst mulige fuldmægtiguddannelse.

Endvidere fremgår det, at Danske Advokater, når det gælder samarbejdet om retssikkerhedsmæssige spørgsmål, nøje vil følge udviklingen i forbindelse med afbalanceringen mellem Danske Advokaters rolle som branchens talerør i retssikkerhedsmæssige spørgsmål og Advokatsamfundets rolle som samfundets repræsentant i samme slags spørgsmål.

Herudover er det i strategi- og handlingsplanen anført, at det efter Danske Advokaters opfattelse er afgørende vigtigt, at branchen selv forholder sig til etiske og retssikkerhedsmæssige spørgsmål og derfor fremstår som en samfundsansvarlig branche.

Advokatsamfundet har - som en institution af offentligretslig karakter, i henhold til vedtægt for Det Danske Advokatsamfund, fire veldefinerede opgaver, jf. Justitsministeriets bekendtgørelse nr. 1131 af 18. november 2008 om godkendelse af vedtægt for Det Danske Advokatsamfund.

Der er tale om følgende opgaver:

Notat

- At værne om advokaters uafhængighed og integritet (vedtægtens § 17)
- At sikre advokaters faglige kompetence (vedtægtens § 18)
- At føre tilsyn med advokater (§§ 19- 35)
- At virke til gavn for retssamfundet (§§ 36-38).

Den model, som lovgiverne valgte, indebærer, at Advokatsamfundet af hensyn til at sikre en uafhængig og kvalificeret advokatbistand for borgerne og virksomhederne forestår tilsyns- og disciplinærfunktionen og de dermed naturligt forbundne opgaver.

Af pkt. 2.3. i de almindelige bemærkninger til L 163 af 28. februar 2007, jf. lov nr. 520 af 6. juni 2007 om ændring af retsplejeloven (Revision af regler om advokaters virksomhed), fremgår det i tråd hermed, at hovedaktiviteten for Advokatsamfundet vil være at sikre overholdelse af de særlige advokatpligter gennem et udvidet tilsyn og et effektivt og moderniseret disciplinærsystem.

Med hensyn til den del af Advokatsamfundets opgaver, der handler om "at virke til gavn for det danske retssamfund", fremgår det samme sted, at dette arbejde navnlig vil bestå i deltagelse i lovforberedende udvalg samt udarbejdelse af høringsvar, der ikke forfølger partipolitiske eller fordelingsmæssige interesser, men som alene har til formål at bidrage til regeringens og Folketingets arbejde for borgernes retssikkerhed på baggrund af advokaternes særlige tekniske indsigt. Der er således tale om "samfundsgavnligt, almenyttigt og apolitisk arbejde", jf. Advokatudvalgets betænkning 1479/2006, side 224.

Dette samfundsperspektiv i Advokatsamfundets arbejde er faktisk allerede en uomgængelig konsekvens af, at advokaters medlemskab af Advokatsamfundet er obligatorisk.

Herudover er det i bemærkningerne til lovforslaget forudsat, at Advokatsamfundet gennemgår sin interne udvalgsstruktur, idet udvalgene fremover ikke skal beskæftige sig med andet end rent faglige spørgsmål, som kan omsættes i bidrag til retsudviklingen eller kan bidrage til oplysningsformål.

Advokatens uafhængighed af statsmagten og enhver uvedkommende privat interesse er en afgørende forudsætning for, at domstolene kan virke i tillid til, at advokaten på den ene side alene varetager sin klients interesser, men på den anden side har en disciplinært sanktioneret pligt til ikke at vildføre retten.

Det er derfor efter Danske Advokaters opfattelse helt afgørende for borgeres og virksomheders tillid til advokatprofessionen og til retsvæsenet som sådan, at der ikke under nogen omstændigheder kan sættes spørgsmålstegn ved hverken den enkelte advokats uafhængighed eller uafhængigheden og den faglige kompetence i Advokatsamfundet, der skal føre tilsyn med advokaterne og udøve disciplinærmyndighed over for dem.

Notat

Danske Advokater finder det eksempelvis ikke uden videre hensigtsmæssigt, at Advokatsamfundet den ene dag kan trække på et menigt medlems faglige ekspertise – for få dage senere at stå i en situation, hvor man skal agere som tilsynsmyndighed over for samme advokat. Danske Advokater er af dybest set af den opfattelse, at jo flere opgaver, Advokatsamfundet varetager ud over den rene tilsynsrolle, jo lettere kan der opstå ”kasketforvirring”. Og jo svagere står Advokatsamfundet som tilsynsmyndighed. Det går ud over legitimiteten.

Som der også er peget på i Danske Advokaters strategi- og handlingsplan, er det vigtigt at understrege, at Danske Advokater som brancheorganisation bakker fuldt og helt op om Advokatsamfundet i forhold til tilsyns- og disciplinærfunktionen, herunder at der afses de fornødne ressourcer til at sikre et effektivt tilsyn.

Men netop den omstændighed, at Advokatsamfundets hovedopgave er at fungere som et uafhængigt og effektivt tilsyns- og disciplinærorgan og dermed at skride ind over for advokater, der ikke varetager de dem betroede opgaver på ordentlig vis, sætter efter Danske Advokaters opfattelse en naturlig – og for så vidt snæver – grænse for, hvad Advokatsamfundet i øvrigt kan befatte sig med. Advokatsamfundet bør således af hensyn til at sikre uafhængigheden og troværdigheden alene beskæftige sig med problemstillinger, der kan siges at være naturligt forbundne med tilsyns- og disciplinæropgaven.

Som et konkret eksempel kan nævnes, at Advokatsamfundets hovedopgave med at varetage tilsyns- og disciplinærfunktionen sætter en grænse for, hvor langt Advokatsamfundet – ud fra en retssikkerhedsmæssig vinkel – kan gå i et høringsvar om ny lovgivning på hvidvaskområdet, eftersom Samfundet jo efterfølgende på en troværdig måde skal påse advokaters overholdelse af reglerne i hvidvaskloven.

Hertil kommer, at Advokatsamfundets ressourceanvendelse naturligvis til enhver tid må justeres efter, hvad der skal til for at varetage tilsynsopgaven på en effektiv måde. Det er Danske Advokaters umiddelbare opfattelse, at Advokatsamfundet endnu mangler at tilpasse organisationens budget til dens nye, og mere begrænsede, portefølje. I den sammenhæng er det en skærpende omstændighed, at medlemskab er obligatorisk for advokater. Det gør det endnu vigtigere, at kontingentmidlerne håndteres med den største respekt. Eksempelvis kan det diskuteres i hvilket omfang, Advokatsamfundet skal bruge ressourcer på projekter i Argentina og Vietnam med de betragtelige rejseudgifter, dette arbejder resulterer i.

Gennemsigtighed er også vigtig. Med det obligatoriske medlemskab og tilsynsrollen er det af stor betydning, at relevante aktører til enhver tid kan få et detaljeret indblik i, hvordan Advokatsamfundet bruger sine midler.

Danske Advokaters fem konkrete forventninger til Advokatsamfundet kan sammenfattes således:

Notat

- **Klarhed.** Det skal mejsles i granit hvilke opgaver, hhv. Advokatsamfundet og Danske Advokater skal løse. Det er helt uomgængeligt, at der indføres en ny og meget klar arbejdsdeling. Det skader eksempelvis branchen, når to advokater fra samme virksomhed på samme tid sidder og arbejder på høringssvar for hhv. Advokatsamfundet og Danske Advokater til det samme lovforslag. Og det er uholdbart, når det ikke er eksperter med et klart mandat, men enkeltpersoner med deres egne holdninger, der repræsenterer branchen i råd, udvalg og kommissioner.
- **Konsekvens.** Men ét er, at klarheden formuleres og præciseres. Noget andet er at respektere den nye arbejdsdeling og implementere den i dagligdagen. Den øvelse kræver om muligt endnu mere fokus og disciplin.
- **Legitimitet.** Det er afgørende, at det danske samfund har et stærkt og troværdigt tilsyn med advokaternes virksomhed. Tilsynet er et centralt element i et stærkt retssamfund. Danske Advokater kan ikke stærkt nok understrege, hvor vigtigt det er, at Advokatsamfundet bestrider denne rolle til perfektion – og uden at der på nogen som helst måde kan sættes spørgsmålstejn ved tilsynets legitimitet. Derfor skal der være snævre – og i tvivlstilfælde særdeles snævre - grænser for, hvad tilsynsmyndigheden kan befatte sig med ud over den rene tilsynsopgave.
- **Transparens.** Når enhver dansk advokat – uanset politisk observans og øvrige holdningsmæssige præferencer – er tvunget til at være medlem af Advokatsamfundet, som i øvrigt er tilsynsmyndighed for de samme personers juridiske virksomhed, er det nødvendigt, at Samfundet opererer med en meget høj grad af gennemsigtighed i forhold til dets satsninger. Det skal stå fuldstændig klart hvilke opgaver, Advokatsamfundet kaster sig over – og ikke mindst hvad de koster. Det kræver nye og transparente regnskabsprincipper.
- **Omkostningsbevidsthed.** Advokatsamfundet skal løse færre opgaver end tidligere. Danske Advokater har overtaget en lang række af de funktioner, Samfundet tidligere – i et vist omfang - klarede. Det skal både afspejles i størrelsen af det kontingent, Advokatsamfundet opkræver hos de medlemmer, der er tvunget til at betale, og i det, Danske Advokater kalder "en ny omkostningsbevidsthed". Den indebærer, at der skal prioriteres skarpere, når budgettet strikkes sammen, og at en række udgifter reduceres eller elimineres. Danske Advokater opfordrer således Advokatsamfundet til ikke blot at opstille et nulbudget, men et budget, der tydeligt markerer, at Advokatsamfundets og Advokatrådets ledelse er klar over, at der skal bruges færre ressourcer end tidligere, og at der ikke er plads til helt så store armbevægelser som før.

3. Danske Advokater

Danske Advokater er advokaternes første rigtige brancheorganisation, og derfor er der tale om en helt ny situation, som skal udnyttes til gavn for branchen. Bag stiftelsen af Danske Advokater ligger som bekendt

Notat

et stærkt ønske om en egentlig, slagkraftig brancheorganisation. Det er der brug for i en tid med bl.a. stigende brancheglidning og oprustning i andre brancher, f.eks. blandt revisorerne.

Det er således Danske Advokaters vision at samle de advokatvirksomheder, der vil bidrage til branchens og deres egen udvikling. Danske Advokater varetager advokatvirksomhedernes erhvervspolitiske og kommercielle interesser i forhold til omverdenen og skal i den sammenhæng være en markant stemme i samfundsdebatten nationalt og internationalt. Danske Advokater værner om retssikkerheden og stiller advokaternes faglige kompetencer til rådighed i lovgivningsprocessen og den retspolitiske debat. Danske Advokater bidrager endvidere til at sikre en professionel, løbende udvikling af branchen, som gør medlemmer af Danske Advokater til det sikre valg.

Det er afgørende for Danske Advokater og for branchen at præge udviklingen i forhold til det rent forretningsmæssige og hertil hørende politiske spørgsmål.

Danske Advokater har på nuværende tidspunkt tilslutning fra advokatvirksomheder, der repræsenterer mere end 70 pct. af samtlige advokater og advokatfuldmægtige.

Netop det frivillige medlemskab og den store opbakning fra virksomhederne er en reel og betydelig styrke. Danske Advokater har et mandat fra sine medlemsvirksomheder og varetager medlemmernes interesser - og intet andet. Omvendt er brancheorganisationen afhængig af til stadighed at kunne leve op til sine medlemmers forventninger i bred forstand.

Det er oplagt, at specialforeningerne på den ene eller anden måde varetager den helt centrale rolle, som fagudvalgene har – som Danske Advokaters faglige spydspids i det branchepolitiske arbejde.

Danske Advokater har som bekendt allerede indgået aftaler med langt hovedparten af specialforeningerne, og det er overordentligt positivt, at disse specialforeninger har fundet det naturligt, at de på branchens vegne påtager sig den opgave. Det er vigtigt at sikre en tæt kontakt til foreningerne.

Det er Danske Advokaters opfattelse, at et tæt, fagpolitisk samarbejde mellem Danske Advokater og specialforeningerne vil kunne være med til at styrke branchens indflydelse på lovgivningsprocessen og de politiske beslutninger i øvrigt, herunder styrke den fælles indflydelse på høringsprocessen. Indflydelsen vil være større, hvis man taler med én stemme, og samtidig udnyttes de fælles sparsomme ressourcer bedre ved at arbejde sammen om høringer, udvalgsbesættelser etc.

Særligt med hensyn til spørgsmålet om at værne om retssikkerheden ser Danske Advokater sig selv som en moderne og samfundsansvarlig brancheorganisation, der som led i sit arbejde i øvrigt tillige er branchens talerør vedrørende retssikkerhedsmæssige spørgsmål.

Notat

Hertil kommer, at Danske Advokater som en frivillig brancheorganisation nok kan siges til en vis grad at være friere stillet i forhold til retssikkerhedsmæssige spørgsmål end Advokatsamfundet. Det er i den forbindelse værd at være opmærksom på, at retssikkerhed jo ikke er nogen objektiv størrelse.

4. Samarbejde mellem Danske Advokater og Advokatsamfundet

Ovenfor under pkt. 2 og 3 er det søgt beskrevet, hvad der bør kendetegne henholdsvis et uafhængigt, moderne og effektivt tilsyn med advokater og en stærk brancheorganisation med fokus på medlemsvirksomhedernes interesser.

Med hensyn til spørgsmålet om samarbejde mellem Advokatsamfundet og Danske Advokater fremover er det på den ene side vigtigt at være opmærksom på, at den omstændighed, at Advokatsamfundets hovedopgave er – uafhængigt og troværdigt – at varetage tilsyns- og disciplinærfunktionen, tillige kan siges at sætte en grænse for, i hvilket omfang og på hvilken måde Danske Advokater kan og skal samarbejde med Samfundet. Også på dette punkt bør der være klarhed og legitimitet – der går begge veje. I tilknytning hertil bemærkes, at det udadtil – og med henblik på at undgå signalforvirring – også forekommer rigtigt, at Danske Advokater og Advokatsamfundet ikke har fælles lokaler.

På den anden side vil der være områder, hvor det vil være helt naturligt og rigtigt for de to organisationer at samarbejde. Det kan navnlig have sammenhæng med, at de hensyn, som man hver især skal varetage, taler i samme retning eller for det samme resultat, og at man derfor ved at gøre fælles front kan tale med endnu større vægt. I det mere konkrete samarbejde er det naturligvis afgørende, at man til stadighed har fokus på, hvordan rollefordelingen er.

Som et konkret aktuelt eksempel kan nævnes de høringssvar, som Advokatsamfundet og Danske Advokater hver især afgav vedrørende den kommende ændring af hvidvaskloven, og den efterfølgende fælles drøftelse med Økonomi- og Erhvervsministeriet herom.

Et andet aktuelt eksempel, hvor Advokatsamfundet og Danske Advokater supplerer hinanden, er det igangværende arbejde vedrørende takstmæssige salærer, retshjælp og fri proces. Danske Advokater varetager i den sammenhæng branchens interesser, herunder forhandlinger om salærfastsættelse, vilkår for retshjælpsordninger m.v., hvor Advokatsamfundets rolle mere er at supplere med input, når ordningerne eller vilkårene set ud fra et samfundsmæssigt perspektiv kan have negative retssikkerhedsmæssige konsekvenser.

Herudover vil der kunne være behov for en gensidig, løbende orientering og koordinering parterne imellem, som sekretariatet i det daglige vil stå for.